

Factsheet | Quickscan Vroeghulp in Nederland 2018

Vroeghulp in beeld

Integrale Vroeghulp is een effectieve werkwijze om (mogelijk) meervoudige ontwikkelings- en/of gedragsvragen vroegtijdig te signaleren bij kinderen van 0 tot 7 jaar en om (preventieve) vroeghulp te kunnen bieden aan het kind en ouder(s). Hierdoor wordt zwaardere zorg voor deze kinderen verminderd en eventueel voorkomen. In 2011 heeft Integrale Vroeghulp vanuit het plan Vroeg, Voortdurend, Integraal 7 bouwstenen opgesteld. De invoering van de Jeugdwet per 2015 heeft tot veel veranderingen geleid binnen de zorg aan het jonge kind. Veranderingen binnen de zorg aan het jonge kind hebben ons geleerd dat er nu een noodzaak is om 3 van deze 7 bouwstenen steviger te positioneren en benadrukken. Het gaat om: 1) De coördinatie van het ketennetwerk jong kind, 2) Multidisciplinair overleg en advies en 3) Trajectbegeleiding.

Quickscan

De invoering van de Jeugdwet per 2015 heeft dus tot veel veranderingen geleid binnen de zorg aan het jonge kind. Dit geldt ook voor de al 20 jaar bestaande netwerken Integrale Vroeghulp, met als gevolg verschil in lokale/regionale invulling van multidisciplinaire expertise en samenwerking voor het jonge kinderen en hun ouders.

Inzicht in landelijke stand van zaken van Vroeghulp

Middels de quickscan onder alle Nederlandse gemeenten is getracht inzicht te krijgen in de landelijke stand van zaken van Vroeghulp. Zo krijgen we inzicht in de landelijke dekking en de blinde vlekken.

Binnen dit rapport zal worden getracht antwoord te geven op de vragen:

- In welke mate is (Integrale) Vroeghulp beschikbaar in de gemeente?
- In hoeverre bereiken de gemeenten de ouders en kinderen die (mogelijk) meervoudige ontwikkelings- en/of gedragsvragen hebben?
- Wat is de kwaliteit van deze (Integrale) Vroeghulp?
- In hoeverre worden ouders betrokken bij het (Integrale) Vroeghulp traject?

Respons

De Quickscan kent 4 categorieën respondenten: gemeenten (27%), zorgprofessionals o.a. wijkteam, psychologen, gedragskundigen (28%), artsen / JGZ (10%), IVH coördinatoren / trajectbegeleiders (35%)

Er zijn **299** respondenten over **283** gemeenten. Voor **74%** van de gemeenten is de vragenlijst ingevuld.

Een zeer positieve conclusie is dat in 74% van de gemeenten de Quickscan is ingevuld; er is nu een beter beeld van Vroeghulp in Nederland. Het lijkt er op dat de vragenlijst diverse respondenten ertoe heeft aangezet, om te onderzoeken hoe het eigenlijk geregeld is in de gemeente. Dit is een goede stimulans geweest. En houdt in dat er zeker aandacht is voor Vroeghulp in het land.

Conclusies

1. **Doelgroep onbekend:** Het overgrote deel van de gemeenten (90%) weet niet hoe groot de doelgroep is en meer dan de helft weet niet hoeveel kinderen hiervan Vroeghulp ontvangen. Dit is een belangrijk signaal. Door niet te weten hoe groot de doelgroep cq. het bereik is, is het onduidelijk hoeveel kinderen nu niet de zorg krijgen die zij nodig hebben. En dus ook niet hoe de Vroeghulp voor het jonge kind c.q. vroegherkenning, vroegdiagnostiek en vroege interventie goed gepositioneerd moet zijn bij de gemeentelijke toegang om passende preventieve hulp te faciliteren.
2. **Rol van de JGZ:** De jeugdgezondheidszorg (JGZ) heeft een grote rol bij Vroeghulp. Zowel bij het informeren als het ondersteunen heeft de JGZ een belangrijke rol bij Vroeghulp. Gezien de behoefte van ouders aan een snelle en laagdrempelige toegang, is dit een goede reden om meer vorm en inhoud te geven aan de wettelijke taken van de JGZ en in te zetten op intensieve samenwerking met ketenpartners bij (mogelijk) meervoudige ontwikkelings- en/of gedragsvragen.
3. **Wachttijden:** De wachttijd tot multidisciplinair overleg (MDO) en vervolghulp is lang. Dit leidt tot een knelpunt indien het gaat om complexe zorg: bij enkelvoudige vragen lijkt alles prima geregeld, zodra er van complexere zorg sprake is, dan is hier minder beeld van. Voor ouders is dit een cruciaal moment: er is duidelijkheid omtrent de problematiek/vraagstelling, maar daarna raakt men het zicht kwijt op vervolghulpverlening. Reden zou kunnen zijn, dat er dan tweedelijns hulp wordt ingezet en wachtlijst problematiek gaat spelen. Juist voor ouders van deze doelgroep is (integraal) samenwerken op langere termijn heel belangrijk.
4. **Financiering:** Wanneer we kijken naar de drie categorieën *beschikbaarheid, de kwaliteit en de ouderbetrokkenheid* zien we dat deze goed lijken geregeld. Hoewel de financiering vaak goed geregeld lijkt (regionaal of gemeentelijk) is de financiering rondom het MDO vaak niet geregeld of is hier geen duidelijkheid over. Zo is er vaak sprake van (regionale) financiering over beleidslijnen heen, waardoor er geen regeling wordt getroffen. Voor de respondenten zijn mogelijk de reikwijdte van de afspraken (en verantwoordelijkheden/taken) niet duidelijk. Dit is een aandachtspunt!

Aanbevelingen

- **Gemeenten**, krijg inzicht in de doelgroep, jonge kinderen met (mogelijk) meervoudige ontwikkelings en/of gedragsvragen, zodat je de preventieve gemeentelijke toegang voor deze kinderen en hun ouders goed kan regelen.
- **Jeugdgezondheidszorg (JGZ)**, pak je rol! De JGZ is een belangrijke partij bij het signaleren en helpen van kinderen en ouders met psychosociale problemen. We moeten landelijk fors investeren in de verdere verbinding/versterking van de rol van de JGZ. Dat is een hele laagdrempelige plek voor ouders. Plus jullie hebben de meest vanzelfsprekende rol in de lokale en regionale samenwerking voor (zeer) jonge kinderen.
- **Maak heldere samenwerkingsafspraken met elkaar.** Gemeenten en professionals benut de resultaten van de Quicksan om met elkaar in gesprek te gaan. Zorg dat je als partners binnen de gemeente een gezamenlijke taal spreekt, zowel op beleids als op uitvoerend niveau en maak (kwaliteits)afspraken/doelstellingen, waardoor o.a. wachttijden verkleinen. Hoe complexer de casuïstiek is, hoe belangrijker de samenwerkingsafspraken worden.

- **Verhoog de ouderbetrokkenheid!** Hoewel gemeenten aangeven de ouders goed te betrekken bij het Vroeghulptraject is het landelijk streven naar 100% betrokkenheid binnen de gemeenten. Door als gemeente goed zicht te hebben op de doelgroep en Vroeghulp (nog) beter neer te zetten is het mogelijk om beter aan te sluiten bij ouders. Hiervoor is het van belang partijen als de JGZ goed te positioneren en beter samen te werken (o.a. door een gezamenlijke taal).

Aan de slag!

Vervolgonderzoek

De Quickscan (zowel in de opzet van de vragenlijst als het invullen van de vragenlijst) is een inventarisatie. Vooral is het interessant om diepte-interviews te gaan houden hoe Vroeghulp in de praktijk gerealiseerd wordt. Landelijke signalen geven aan dat er 'verbetering' nodig is. Veel reacties hebben aangegeven dat er geen apart Vroeghulp team meer is, maar dat dit geïntegreerd is in de huidige wijkteams/CJG's. Meerderen geven aan dat dit tot versnippering en verlies van kennis heeft geleid en dat ouders de toegang niet meer kunnen vinden. Anderen geven aan dat er door wegvallen van Integrale Vroeghulp, nieuwe 'teams jonge kind' zijn ontstaan. Soms vanuit het wijkteam, soms vanuit een zorgaanbieder. Vaak met meerdere samenwerkingspartners. Meerdere respondenten benoemen een gewijzigde situatie sinds de transitie van de jeugdhulp of een recent veranderende situatie. Interessant is bijvoorbeeld te onderzoeken of de inhoud bij de samenstelling van het MDO leidend is, of de financiering; en of de coördinatie specifiek gericht is op 'ketenzorg jonge kind' of verbonden is aan een generalistisch wijkteam, en hoe dit geregeld is bij de gemeenten waarvan geen reactie is ontvangen. Diepte-interviews kunnen dus verdieping bieden op een aantal reacties.

Meer weten?

Wil je meer weten over de resultaten en totstandkoming van de Quickscan? [Bekijk de uitgebreide rapportage over de Quickscan Vroeghulp in Nederland >](#)

Toolkit (Integrale) Vroeghulp

Om gemeenten en professionals zo goed mogelijk te ondersteunen in het goed neerzetten van Vroeghulp binnen de gemeenten, is door het landelijke team een toolkit ontwikkeld met hierin handvatten om (Integrale) Vroeghulp binnen de gemeente stevig neer te zetten. De toolkit biedt duidelijkheid over de werkzame kernelementen van Integrale Vroeghulp, zoals de coördinatie van zorg, het multidisciplinair kernteam en de trajectbegeleiding door een specialist jonge kind. Randvoorwaardelijk voor het succes van de aanpak zijn bewustwording en erkenning van expertise rond het jonge kind aan de voorkant van de zorgketen. In het verlengde hiervan is stabiliteit in de financiering van belang, evenals facilitering in uren en kennis voor het behoud van het specialisme.

[Bekijk hier de toolkit en ga aan de slag met \(Integrale\) Vroeghulp >](#)

Contact

Voor meer informatie kun je contact opnemen met de landelijke Integrale Vroeghulp adviseurs Lieke van der Meulen, 06 13 13 64 99, lvandermeulen@ncj.nl of Jitty Runia, 06 36 41 80 17, jrunia@ncj.nl.

Bekijk ook de website www.integralevroeghulp.nl